

A fentiek alapján úgy vélem, hogy egy igen sok információt tartalmazó jegyzetet bo-

csátott a szerző az olvasók elé, amelyet hallgatóink és az érdeklődők haszonnal forgathatnak.

DR. ABONYINÉ DR. PALOTÁS JOLÁN

SURYA KANT: ADMINISTRATIVE GEOGRAPHY OF INDIA

(India közigazgatási földrajza. Rawat Publications. Jaipur, 1988. 280 p.)

A földrajztudomány nemzeti iskoláiban a legtöbb esetben visszatükröződnek az adott ország legfontosabb problémái. A közigazgatási területszervezés földrajzi kérdéseinek kutatása és feltárása alapvető jelentőségű India számára.

A Panjab Egyetem Földrajzi Intézetében (Chandigork) egy nemzetközileg elismert és nagyra értékelt közigazgatás-földrajzi iskola alakult ki. Az intézet elsősorban az angol földrajz hagyományaira építette fel kutatási és oktatási tevékenységét. Posztgraduális jelleggel folyik a közigazgatás-földrajz oktatása, térszemlélettel rendelkező közigazgatási szakemberek képzése. Ez volt az első ilyen jellegű központ Indiában.

Surya Kant a tér közigazgatási szervezésével kapcsolatos földrajzi kutatások főbb irányzatainak és eredményeinek bemutatásával indítja elemzését, s megállapítja, hogy a földrajztudomány – jelentős elméleti eredményei dacára – méltatlanul háttérbe szorult a politikai és társadalmi térszerveződések kutatásában, pedig mind szemlélete, mind pedig módszertani apparátusa szinte erre a feladatra predesztinálja.

India történeti, területi, államszervezeti fejlődési folyamatának keretébe illesztve elsősorban Panjab (az öt folyó földje) kérdéseivel foglalkozik részletesen. Panjab ma India egyik legkisebb szövetségi állama, területe 50362 km², lakossága 16,8 millió fő. Gazdaságilag India egyik legfejlettebb területe, az I főre jutó nemzeti jövedelem meghaladja a 3560 rúpiát (kb. 300 dollár), s ez az egyik legmagasabb érték az indiai államok sorában. A településhálózata sokszínű, a városi népesség aránya 27,7%, a településhálózaton belül meghatározó a 134 város, illetve városi agglomeráció, melyek a sűrű faihálózat (12342 falu) igazgatási-ellátó központját képezik.

Panjab történeti, területi fejlődését, a közigazgatási területbeosztás átalakulását i.e. 2750-től 1947-ig a hatalmi, a gazdasági, politikai, kulturális, vallási tényezők sokoldalú feltárásával taglalja a szerző. Bemutatja, hogy a

mindenkori hatalom a saját felfogásának, érdekeinek, stratégiai szemléletének és céljainak megfelelően rendezkedett be, alakította át a terület közigazgatási struktúráját.

A mai folyamatok előzményeként részletesen elemzi a szerző a történelmi Panjab kettéosztásának folyamatát. India függetlenné válásakor Panjab vallási alapon került felosztásra India és Pakisztán között. A történeti Panjab 359179 km² területéből a gazdaságilag fejlettebb 152649 km² K-i rész maradt India határain belül. A terület korábbi gazdasági és igazgatási központja – Lahore – Pakisztánhoz került.

1956-ban a központi kormányzat úgy döntött, hogy India állami közigazgatási berendezkedését nyelvi alapokra kell helyezni. A területi reformot fokozatosan hajtották végre, Panjabra 1966-ban került sor. Ekkor leválasztották a függetlenség kivívásakor megmaradt területéről a hindu nyelvtérletet. Az új államterület (50362 km²) mindössze 1/7-e a történeti Panjab területének.

A szerző részletesen elemzi Panjab jelenlegi közigazgatási struktúráját, a különböző jellegű és szintű közigazgatási egységek működési mechanizmusát. Az 5 fokozatú *általános igazgatás*, a speciális célokat szolgáló, változó hierarchiájú *szakigazgatás* területi és működési kérdéseinek széles körű elemzése után a szerző matematikai statisztikai módszerekkel elemzi Panjab közigazgatási területi struktúráját, működésének jogi és pénzügyi feltételeit, összetevőit, eredményességét, és kísérletet tesz egy optimális közigazgatási területbeosztás földrajzi alapjainak kimunkálására.

A magyar olvasó számára a monográfia izgalmas és hasznos olvasmány. Egy tőlünk távoli ország, eltérő történeti, gazdasági, kulturális, politikai fejlődését érzékelve ismerhetjük meg India és különösen Panjab nagyon is hasonló közigazgatási területszervezési problémáit.

HAJDÚ ZOLTÁN